

Nummer 3 - jaargang 42 - 2022 - juli, aug., sept.
Afgiftekantoor: Achterstraat 1, 9450 Haaltert

Redactie: Diepeweg 15, 9450 Haaltert
Verantwoordelijke uitgever: Willy De Loose

België - Belgique
PB
9450 Haaltert
3/5008
P 005370

DE WAARBANDE

- Helderghem - Kerksken - Terjoden - Denderhoutem - Haaltert - Helderghem - Kerksken

HEEMKUNDIGE KRING HAALTERT vzw

Denderhoutem, Haaltert, Heldergerm,
Kerksken, Terjoden

Heemkundige Kring Haaltert VZW
nr. 770.942.934
3-maandelijks ledenblad
42e jaargang 2022 - nr. 3

Documentatiecentrum:

Warandgebouw
Sint-Gorikspein 17 A - 9450 Haaltert
Elke donderdag van de maand,
van 10 tot 12 uur, uitgezonderd
juli, augustus en feestdagen

Redactie:

Willy De Loose, voorzitter
Diepeweg 15, 9450 Haaltert
0472 80 99 12
willydeloose@skynet.be

Secretariaat:

Raf Hendrickx
Muisstraat 97, 9450 Haaltert
0485 40 18 81
raf.hendrickx@telenet.be

Werkten mee aan dit nummer:

Wim Allaer
Willy De Loose
Norbert De Meyer
Tony De Rijck
Hilde De Rouck
Raf Hendrickx
Luc Pots
Hans Sonck
Marc Stalpaert
Staf Versavel

E-mail:

heemkundigekringhaaltert@gmail.com

Website: heemkringhaaltert.be

 Heemkundige Kring Haaltert

Lidmaatschap: € 15

Steunend lid: vanaf € 20

Rek. nr. BE40 4395 0830 6163

Heemkundige Kring Haaltert

Met de steun van:

Elke auteur is verantwoordelijk voor zijn/haar teksten. Teksten en beeldmateriaal mogen overgenomen worden mits voorafgaandelijke toestemming van de auteur én met bronvermelding.

Redactioneel

Kermis Haaltert is voorbij, de herfst staat voor de deur. Wij vragen aandacht voor enkele activiteiten die in de steigers staan na een hopelijk deugddoende zomer.

• Zondag 18 september: Cultuurmarkt

De Heemkundige Kring kan je vinden in ons documentatiecentrum (Open deur) en in het Warandehuis. Er is gelegenheid om te grasduinen in onze genealogische bibliotheek voor het opmaken van familiegeschiedenissen en stambomen. Wie weet, kunnen wij je interesse opwekken?

In de parketzaal wordt een summier overzicht gegeven van 40 jaar HKH. Er is ook informatie over het Priester Daensfonds aan de hand van de infoborden geplaatst in de deelgemeenten.

De onthulling van het infobord van Haaltert gebeurt na de officiële opening van de Cultuurmarkt door de Belleman en de Burgemeester.

Een toemaatje: word je lid van de HKH op de Cultuurmarkt, dan blijft je lidmaatschap geldig tot einde 2023, m.a.w. je ontvangt 6 nummers van ons tijdschrift 'De Warande'

• Spreekbeurt Prof. Magda De Vos

Op 30 september komt prof. De Vos van RUG ons inwijden in de materie van de familienamen. Wat betekent mijn familienaam? Waar komt hij vandaan? Deze avond wordt georganiseerd samen met het Davidsfonds en vindt plaats in het Jeugdheem.

• Infobord Station Ede

In 2014 werd het station in Ede gesloopt na een functie van meer dan 100 jaar. Honderden pendelaars vertrokken er wekelijks naar hun werkmidden in de grootstad.

De Heemkundige Kring, het Lokaal Bestuur en Erfgoedcel Denderland willen dit herdenken en plaatsen een infobord op zondag 23 oktober.

• Actie ‘Herwaardering van de kapellekes’

Meer dan 100 dorpsgenoten hebben onze actie gesteund met als resultaat een eerste restauratie: de kapel van O.L.Vrouw van de Vrede in de Diepeweg wordt door de eigenaars Peter en Monique Blankaert-Van den Driessche (met de hulp van een bereidwillige buur William Van Cromphaut) hersteld. Onze medewerkster Chris De Rouck restaureerde het mooie Lieve Vrouwebeeldje en Hubert Verheijen zorgde voor de herstelling van het hekje.

De kapel werd gebouwd in 1942 en was tijdens de laatste oorlogsjaren het tafereel van wekelijkse bidstonden voor de vrede. Bij de bevrijding poseerden de buurtbewoners enthousiast aan de kapel. Fotograaf Marcel De Rijck legde dit vast op de gevoelige plaat. De foto wordt samen met een korte historiek naast de kapel bevestigd.

Komt de uiteindelijke afwerking van de kapel van Sint-Anna in het Sneppensstraatje (Bruul) nu eindelijk ook aan de beurt? Kapelletjes zijn veel meer dan je denkt. Ze herbergen bijzondere beelden, of zijn onlosmakelijk verbonden met eeuwenoude tradities en verhalen. Haast in elke straat vind je kapelletjes, van kleine gevelbeeldjes over staakkapelletjes tot grote veldkapellen: meer dan vijftig in de Haalterstse deelgemeenten.

Vaak zijn ze door lokale geschiedkundigen beschreven maar een systematisch overzicht bestaat vandaag niet. Bovendien kregen hun inboedel, tradities en verhalen relatief minder aandacht.

PARCUM (museum en expertisecentrum voor religieuze kunst en cultuur in Leuven) wil nu dit diverse erfgoed op eenzelfde manier inventariseren in samenwerking met verschillende partners waaronder de Heemkundige Kring van Haaltert.

We zijn op zoek naar mensen die hun geluk, verdriet, verlangens of bezorgdheden delen aan of via een kapelletje. Heb jij een kapelletje in jouw buurt waaraan een mooie traditie, een bijzonder verhaal of interessante burens verbonden zijn? Herbergt een kapel wel zeer bijzondere voorwerpen?

Laat het ons weten:

Heemkundige kring Haaltert: elke donderdag van 10.00 tot 12.00 uur in het Warandgebouw.

E-mail: heemkundigekringhaaltert@gmail.com

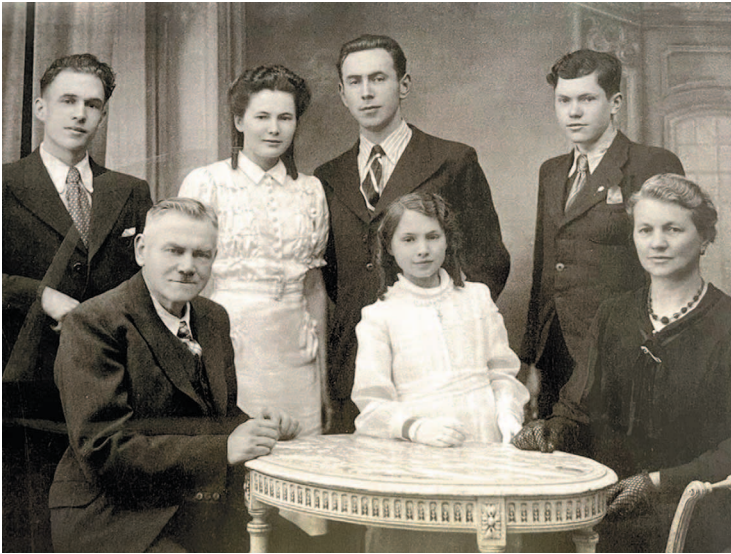
Secretariaat: 0485 40 18 81

• Gelukwensen

Op 27 juli werd Madeleine Schoukens 102 jaar! Zij verblijft in het WZC Sint-Jozef te Haaltert.

Onze hartelijke gelukwensen aan deze krانige dame, de oudste inwoner van onze gemeente. Volgens onze gegevens is zij de 31ste eeuweling geboren in onze deelgemeenten sinds het begin van de 19e eeuw.

Het gezin woonde op de hoek Stationsstraat en de Herenthoutdreef. Vader Emile had een smederij en café ('Bij de smid'). Ook zijn zonen Honoré en Maurice waren bedrijvig in de zaak, eerst in Haaltert (gestopt ca. 1965), nadien in Aalst.

*Zittend: Emiel Schoukens (° Neigem 6-4-1887),
Maria Laura (° Haaltert, 8-3-1931) x Willy Van Boven en
Honorine De Vidts x Emiel Schoukens (° Meerbeke).*

*Staannd: Edmond (° Gooik) x Maria De Deyn, Magdalena
(° Gooik, 27-7-1920) x Camiel Van Hove,
Maurice (° Gooik) x Rachel Ottoy,
Jean (° Gooik) x Marie Louise De Vos.*

Documentatiecentrum • open elke donderdag van 10 tot 12 uur

Wij danken:

- Luc Van Nieuwenhove, Erpe-Mere: bidprentjes
- Hedwig Taeleman, Kessel-Lo: film 50 jaar Unizo Haaltert
- Hilde Van der Vurst, 'Vlaams voor gevorderden'-typische gezegden
- Fam. Martha De Cock, Haaltert: krantenknipsel
- Marcel De Schrijver, Denderhoutem: documenten FC Kerksken
- Jan Van Eetvelde, Kerksken; foto's FC Kerksken
- Arlette Groeninck, Ninove: doodsbriefen en bidprentjes

Errata

Van Marcel Baetens ontvingen wij enkele opmerkingen i.v.m. het artikel 'FC Kerksken in de kijker' (De Warande, nr. 2 2022, blz. 18), waarvoor dank.

Foto links boven: persoon naast Ronny Eeman is speler Karel De Bruyne.

Op de foto eronder, uiterst links: Freddy Coppens, uitbater Café Roxy.

Naast Francine De Loose staat Frans De Pril (Bergstraat), gekend als 'Dikke Sis'.

De club sloot aan bij de Kon. Kath. Sportfederatie van België in 1966.

De familie de Sadeleer in Haaltert

DAENS
in Denderland

Haaltert

De 'rij' van Daens' staat symbool voor de misvattingen waarin arbeiders en boeren aan het einde van de 19e eeuw verstraken en leefden. Priester Agost Daens werd symbool van de strijd tegen deze onrechtvaardigheid, maar hij stond niet alleen.

7500 inwoners bleef Daens trouw aan hem in contact met de bisschopsbode uit de streek rond Mellewa-Samen richtten zij in 1850 in Oelegem een nieuwe partij op, de Christen Volkspartij. Naast sociale hervormingen om het lot van boeren en fabrieksarbeiders te verbeteren, bevonden deze christendemocraten ook voor algemeen volksoverheidsrecht, onderwijsplicht en de gelijkwaardigheid van Nederlands en Frans.

Wist je dat... de baron van Haaltert meer stemmen haalde dan priester Daens?

Priester Daens niet verkozen

Tijdens de verkiezingscampagnes van 1868 werd Daens niet verkozen. Hij werd verslagen door de liberalen van de baron van Haaltert.

Hervorming: Woeste versus Daens

Daens was een voorstander van hervormingen, maar de baron van Haaltert was een conservatief. Dit leidde tot een strijd om de toekomst van Haaltert.

Katholieke Kerk, overwegt het wel!

Vanaf 1868 werd de Katholieke Kerk steeds meer invloedrijk in de politiek van Haaltert.

Ontdek meer met de ErfgoedApp

De volledige stamboom van de familie de Sadeleer, opge- maakt door pastoor Jozef De Brouwer kan geraadpleegd worden in ons documentatiecentrum (*'Het Land van Aalst, 1986, nr. 2-3'*).

Betekenis van de naam.

Volgens *'Het woordenboek van de familienamen'* van F. Debrabandere behoort de naam tot de groep van de beroeps- namen, zoals De Bakker, De Smet, enz. en kan hij 'zadelma- ker' betekenen.

Volgens Jozef Van Overstraeten (*'Wat betekent mijn familie- naam'*) zou hij kunnen teruggaan naar het Duitse 'Zadler' of oorkondenschrijver.

16e eeuw

Vanaf de 16e eeuw bestaan er documenten waaruit wij met zekerheid mogen aannemen dat Passchier de Sadeleer (+1556) één van de eersten was die zijn zeg had in het gemeentelijk beleid. Hij was in 1538 schepen van Haaltert-Kerksken. Hij was ook leenman bij *'De Schyvinck'* (*recht- bank te Haaltert, gevestigd waar nu Brasserie De Goestink zich bevindt*). In één van de rechtspraken uit 1553 doet *Andries De Vroe* een *'amende honorable'* waarbij hij *bloot- hoofds en knielend de baljuw vergiffenis vraagt omdat hij betrapt was tomaten te stelen ten behoeve van zijn paarden!*

18e eeuw

In 1700 is er Jan de Sadeleer (°1667) die burgemeester was van Haaltert-Kerksken en van 1732 tot 1737 woonde 'aan de

Naar aanleiding van het zeer lovenswaardig initiatief van het Priester Daensfonds om in onze deelgemeenten informatie- borden te plaatsen onder het motto *'Daens in Denderland'* is het wenselijk dit gebeuren ook nader te belichten in de deel- gemeente Haaltert. Voor Denderhoutem, Kerksken en Heldergerm, belangrijke *'Daenskernen'* was dit evident, maar in Haaltert kwam de Daensistische gedachte en de *'Christen Democratische partij'* niet van de grond. De Katholieke partij daarentegen scoorde hoge toppen.

Dit was in hoofdzaak te danken aan de enorme invloed van de in Haaltert residerende familie de Sadeleer met als hoofd- rolspeler Lodewijk de Sadeleer, minister van Staat.

Ruim 400 jaar speelden zij een rol in het politieke, sociocul- turele en maatschappelijk gebeuren in Haaltert.

In deze bijdrage willen wij pogen om een summier inzicht te geven in de geschiedenis van deze voor velen ongekende dorpsgenoten. Wij beperken ons tot de merkwaardigste figuren.

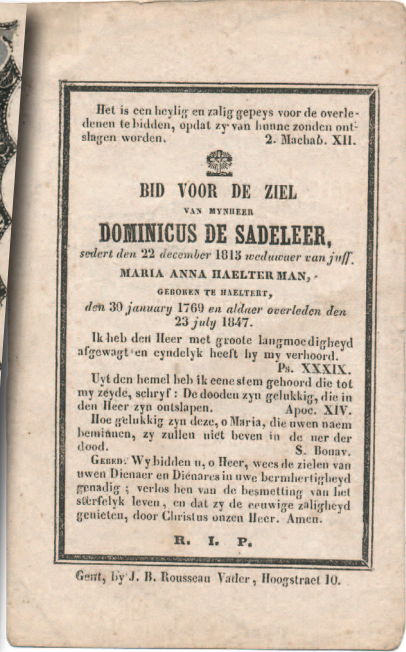
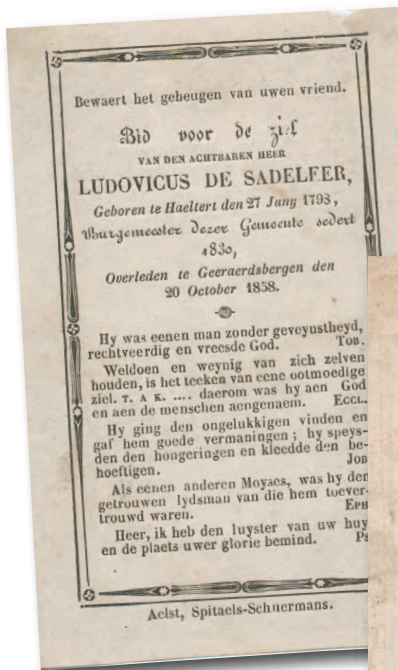
Plaetse in een behuise hofstede met een hoplochting. Deze telg vergrootte het familiebezit en werd één van de kapitaalcrachtigste burgers van onze gemeente. Volgens een Staat van Goed van 1722 had hij naast talrijke gronden nog een hofstede met hopveld nabij het Hagelkruis (omgeving Diepeweg-Stationstraat). Zijn woonhuis werd op 1070 gulden geschat en hij beschikte over vijf paarden met harnas, zes koeien, drie kalveren, een zeug en drie biggen, naast omvangrijk landbouwmateriaal, o.a. twee wagens, twee ploegen, een wanmolen enz.

Herberg 'De Swaen op de Plaetse'

Anna Maria, één van de dochters van Jan de Sadeleer huwde Joseph Willems, meier van Haaltert. Bij de erfenis ontvangt Anna Maria een behuise hofstede van 96 roeden *'ouds geweest een herberghe genaemt de Swaen aen de Plaetse aen de kercke, welckens uythangbert verbeeld eene Swaen, met permissie van de edele heeren van de lande van Rotselaere, aldaer geerigheert van oude en immorabele tyden, synde ten selve huysse oock eene brauwereye'* (hoek Achterstraat-Sint-Goriksplein). Er wordt ook melding gemaakt van *'ses spaensche leire stoelen met een setelstoel en ses haute stoelen, een degen met silveren poignée met eene baijonette, een gauden diamant rinck met een gebroken silveren ooreyser'* en... een bedrag van 56 gulden voor 130 missen voor zijn zielenzaligheid!

19e eeuw

Omstreeks 1800 komt er een belangrijke de Sadeleer opdagen, nl. Dominicus (*1769 en +1847). Hij was landbouwer *'op den Bruelewijk'*, grondeigenaar, *hommes d'affaires*, saeckdrijver, practizijn (bepleiter van gerechtszaken) en bierbrouwer.

Hij was gehuwd met Marie-Anna Haelterman van Deftinge. Dominicus werd in 1822 schepen. Na de revolutie in 1830 werd de gemeenteraad hervormd en werden een burgemeester en twee schepenen gekozen, dit volgens een besluit van de voorlopige regering van Belgenland. De hoogste belastingbetalers waren de stemgerechtigden, waaronder Dominicus de Sadeleer. De zoon van

Dominicus, Ludovicus (°1798) behaalde de hoogste score en werd benoemd als burgemeester (van 1830 tot 1858). Jan Van Londersele werd 1e schepen en een andere zoon, Joseph (°1803) kreeg het tweede schepenenambt!

In 1833 vroeg Dominicus de toelating om in de Warande een bierbrouwerij ('Den Boomgaerd') op te richten. Het waren zijn zonen Jacques en Constant die de brouwerij runden. Ze namen het niet zo nauw met de wettelijke voorschriften van het brouwen, want in 1847 werden zij betrapt en veroordeeld door de accijnzen op brouwen vóór het toegestane uur.

In 1842 steunde Dominicus de kerkelijke overheid bij de vergroting van de parochiekerk. Hij kreeg dan ook een gedenksteen aan het kerkgebouw. Bij de brand van de kerk in 1869 werd de steen in de warandemuur geplaatst. De steen verdween echter op mysterieuze wijze in de jaren zeventig. Op initiatief van de Heemkundige Kring en met de steun van het Gemeentebestuur werd een kopie geplaatst aan het Warandegebouw.

Na de dood van Dominicus lieten de kinderen het huidige warandehuis bouwen in 1850. Deze woning werd tot 1974 bewoond door de familie, nadien werd het volgens de wens van de overledene aangekocht door de gemeente. Eerst deed het dienst als gemeentehuis en politiecommissariaat. Nu worden de lokalen ingenomen door de muziekacademie en de Heemkundige Kring.

Ludovicus (°27-1-1798), de eerste burgervader van Haaltert in het nieuwe België gedurende 28 jaar, overleed in 1858. Hij was zeer sociaal voelend en stimuleerde onder andere de oprichting van de kantwerkscholen in de hongeryaren 1846-48.

Zijn broer Constant (°1806), die de brouwerij uitbaatte, was gemeenteraadslid van 1861 tot 1879 en stichter en voorzitter van de fanfare 'De Jonge Kunstminnaars'. Hij zette zich in bij de heropbouw van de afgebrande kerk in 1869 en was een voorvechter in 1879 voor het katholiek onderwijs i.v.m. de zogenoemde 'Ongelukswet'.

Jacques de Sadeleer, brouwer 'In den Boomgaerd'

De jongste zoon van Dominicus, Jacques (°9-2-1808 en + 7-9-1881), was landbouwer, particulier en brouwer en huwde met Marie-Thérèse Cosijns van Meerbeke. Hij zetelde een tijd in de gemeenteraad. Na de Belgische omwenteling werd hij aangesteld als bevelhebber van de Burgerwacht en nam hij deel aan de acties tegen de Hollandse bezetter. Als voorzitter van het Genootschap van de H. Vincentius à Paulo stond hij bekend als weldoener voor de armsten onder zijn dorpsgenoten. Er kwamen vijf kinderen:

Lodewijk (°1852), Angelina (°1854, ongehuwd), Mathilde (°1925, ongehuwd), Emile (°1858, ongehuwd) en Joseph (°1861), notaris en gemeenteraadslid te Erembodegem. Joseph overleed 'au chateau Ter Lokeren' op de Geraardsbergse steenweg in 1921 ten gevolge van een val op de keldertrap (1). Lodewijk en Emile hebben een zeer belangrijke rol gespeeld in onze leefgemeenschap.

Vooraan: Maria Cosijns, Jozef Marie,
Jacques, Emile Jozef
Achteraan: Mathilde, Angelina,
Lodewijk

Coll. Gabriël de Sadeleer

De jongste burgemeester van het land: Emile de Sadeleer

Emile, ook actief in de brouwerij 'Den Boomgaard', werd in 1884 op 26-jarige leeftijd burgemeester. Dit gebeurde door toedoen van zijn oudere broer Jacques die de toen heersende liberale partij met boegbeeld Gustaaf Van Meldert uit het zadel wipte en de weg vrijmaakte voor een volstreekte meerderheid van de Katholieke Partij.

Hij volgde zijn oom Constant op als voorzitter van de muziekmaatschappij. Samen met koster Amand Jooris was hij een drijvende kracht van de toneelmaatschappij 'Voor kunst en vermaak'.

De brouwerijactiviteiten stopten noodgedwongen door de ontmanteling en het verwijderen van de koperen ketels door de bezetter tijdens WO I.

Emile De Sadeleer (links) = Holzminden

Emile werd aangehouden door de bezetter in juni 1917 op beschuldiging van spionage (*de historie met de duif*) en belandde in een Duits interneringskamp in Holzminden. Hij overleed in 1920 te Haaltert ten gevolge van de ontberingen in het kamp.

Hij was een burgervader met 'een buitengewone geest van rechtvaardigheid' en een diep christelijke overtuiging. Hij woonde samen met zijn twee zussen in het Warandehuis.

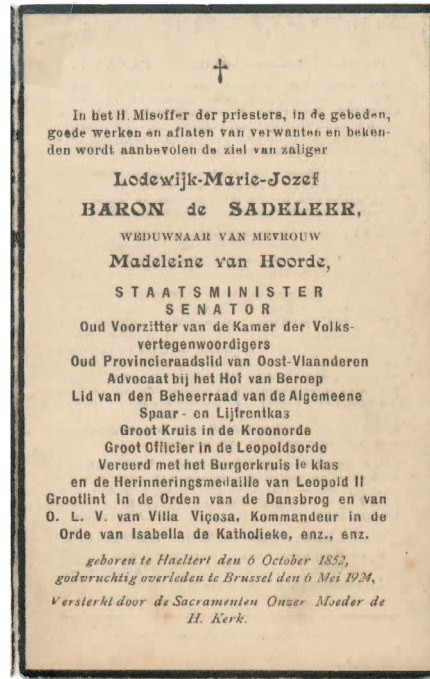
Lodewijk Baron de Sadeleer, minister van Staat

De belangrijkste telg van de familie was zonder twijfel Lodewijk-Maria-Joseph baron de Sadeleer, senator en minister van Staat. Hij werd geboren te Haaltert op 6-10-1852 en huwde Madeleine van Hoorde, dochter van de Brusselse senator Emile van Hoorde. Er werden drie kinderen geboren: Paul-Louis-Jacques (°1887), Etienne-Jacques (°1889) en Marie-Louise (°1892).

III. 17 - Famille Louis de Sadeleer

Louis, Madeleine de Sadeleer (van Hoorde).
Enfants : de gauche à droite : Paul, Marie-Louise et Etienne
Environ 1896

Na een korte periode (1878-1884) in de plaatselijke politiek, kon hij burgemeester Van Meldert en het liberale bestuur wandelen sturen. Door een 'njet' van de liberale minister Rolin-Jacquemijns tegen zijn benoeming als burgervader kon zijn broer Emile de sjerp omgorden.

Onze dorpsgenoot maakte op hoger niveau een opmerkelijke diplomatieke carrière.

Bij de parlementsverkiezingen van 1894 moest hij het opnemen tegen de immens populaire priester Daens. Hij behaalde een topscore van 27.067 tegenover 23.498 stemmen voor priester Daens! Hij was conservatief katholiek in hart en nieren en hij was geen voorstander van de kieswethervorming waarbij een evenredige vertegenwoordiging zou worden ingevoerd. Hij was vlaamsvoelend katholiek, was medestichter van de Davidsfonds-afdeling van Aalst, ijverde voor de verbetering van de sociale toestand van de seizoenarbeiders en was ook voorvechter voor het gebruik van het Nederlands in het onderwijs. Dit laatste feit was zijn eerste tussenkomst in de Kamer op 12 december 1882. Samen met Priester Daens heeft hij in 1910 geijverd voor de bouw van een volwaardig station in Ede. Hij bleef senator tot zijn overlijden in 1924. In 1922 werd hij in de adelstand verheven en kreeg de titel van baron.

Heel wat functies en onderscheidingen vielen hem te beurt, kijk even op zijn doodsprentje.

Een bewijs dat hij bijzonder diplomatieke gaven bezat is het feit dat hij bij de inval van de Duitsers in 1914 door Koning Albert uitgenodigd werd om te zetelen in de Kroonraad die het antwoord op het Duitse ultimatum moest voor bereiden.

Samen met enkele topministers vertrok hij naar de VSA om hulpacties op touw te zetten voor de Belgische bevolking. Talrijke klasfoto's zijn getuigen van deze actie.

Kerksken: klas van zuster Scholastica in 1918.

"As a gift of their gratitude from the Belgium children of Kerksken to the little Americans of Cheneclady."

Na-oorlogse periode

Coll. Gabriel de Sadeleer

III. 19 - Paul de Sadeleer

Photographie peinte vers 1890

Paul, de oudste van zijn drie kinderen (°21-08-1887) werd burgemeester van 1938 tot 1961. Volgens de familiearchieven woonde hij van 1914 tot 1932 op het Dorp in het 'Oud huis' op de hoek Dorp-Achterstraat, in de 17e eeuw herberg 'De Zwaan' waar later eveneens de gemeenteraad vergaderde. Enkele jaren zetelde hij ook in de Provincieraad. In Haaltert werd hij erevoorzitter van de Nationale Oudstrijdersbond en van de Koninklijke Muziekmaatschappij 'De

Jonge Kunstminnaars'. Speelde zijn beroepsleven zich voornamelijk af in Brussel, toch kwam de familie regelmatig (vooral in de vakantieperiodes) naar Haaltert, waar zij verbleven in het Warandehuis. Paul baron de Sadeleer was de

De jongste, Marie-Louise (° 08-11-1892), speelde samen met haar vader een belangrijke rol in de VSA gedurende WO I. Zij was verantwoordelijk voor de organisaties 'Aid and Books for Belgian Soldiers' en 'Oorlogsmeters' (meer hierover Mededelingen HK, 2015, nr. 4).

Als wij in onze gemeentelijke geschiedenis grasduinen, kunnen wij moeilijk ontkennen dat de familie de Sadeleer een belangrijke rol gespeeld heeft in de evolutie van onze samenleving. Er resten nog een 'Burgemeester de Sadeleerstraat', een drietal gebouwen op het dorp, waarvan er twee hun oorspronkelijk uitzicht bewaard hebben en een mooi warandepark.

Willy De Loose

laatste 'de Sadeleer' die na 500 jaar medezeggenschap in het gemeentelijke beleid zijn handtekening plaatste onder de administratieve documenten.

Zijn broer, Etienne (°28-04-1889), werd oorlogsvrijwilliger en sneuvelde in Amiens op 26-03-1918.

Bronnen:

- 1-Gegevens volgens 'Histoire familiale' en overlijdensakte Ereembodegem. Bedoelde men hier Hof te Lokeren?
- Gabriel de Sadeleer en André de Walque, *Les Sadeleer, Histoire familiale à Haaltert et à Bruxelles*, 2006.
- Jozef De Brouwer, *De stam de Sadeleer te Haaltert in L.v.A.*, 1986, nr. 2-3.
- Willy De Loose, 'Haaltert van 1830-1976, Politieke en Sociale Geschiedenis', HK 1995, blz. 271-275
- Joris De Kegel, *De pijn Daensist te zijn*, HKH, 2014
- Persoonlijk archief en archief HKH

Herinneringen - Klasfoto Heldergem, 1953

Meester Albert De Neve begon in de gemeenteschool in 1949 en stopte in 1979.

Het was wat betref het leerlingenaantal een hoogconjunctuurperiode (ongeveer 80 leerlingen in 1950 tot een 30-tal in de jaren 70). Op de foto een klas van Meester Albert, schooljaar 1953-54.

*Gekniel: Octaaf D'Herde, Camiel Vonck, Julien Schoupe, Andre Coppens en Alfons Moreels.
2e rij: Freddy De Cock, Wiliam Verbeken, Etienne Van der Biest en Petrus Muylaert.
3e rij: Marcel De Pelsmaecker, André Haegeman, Sylvain Van Durme, Willy Van Durme en Arthur Peleman.*

(Archief Roger De Troyer)

Zagerij - Kisterij 'Frans Callebaut'

Denderhoutem

Frans had samen met zijn vader (meubelmaker) een kleine kistenmakerij opgestart in de wijk Oostdorp in Mere.

Het plan was om die uit te breiden, maar door zijn huwelijk met Caroline Souffriau verhuisde dit plan van Mere naar Koekelberg te Denderhoutem.

Caroline Souffriau (°1904 en + 1983, dochter van Kamiel en Maria De Bolle) huwde in 1930 met Frans Callebaut en zij runden een winkel, café en danszaal "Bij Bolle Marie" op Koekelberg. Er werd lustig gedanst op de tonen van een draaiorgel en wie een dansje wou 'placeren' werd verzocht een centje te deponeren in het bakje. Na het huwelijk veranderde de naam en werd het "Drankhuis F. Callebaut-Souffriau".

De drie kinderen Callebaut, Mariette en de tweeling Kamiel en Jeannne aan het drankhuis Callebaut-Souffriau

Frans Callebaut

Frans Callebaut was een man die van aanpakken wist: hij zag hoe de zagerijen van Malfroy in de Ranierstraat en De Gendt in de Eigenstraat florissante bedrijven waren. Hij kocht een huis in de Vondelbaan achter de doening van zijn schoonouders en liet toen het café met de danszaal afbreken om plaats te maken voor de bouw van zijn zagerij met kistenmakerij.

Frans zag een serieus gat in de markt voor stevige kratten voor bierflesjes die op en naast elkaar konden worden gestapeld en voor kratten voor de fruit- en groentehandelaars en startte de productie ervan in zijn eigen kistenmakerij.

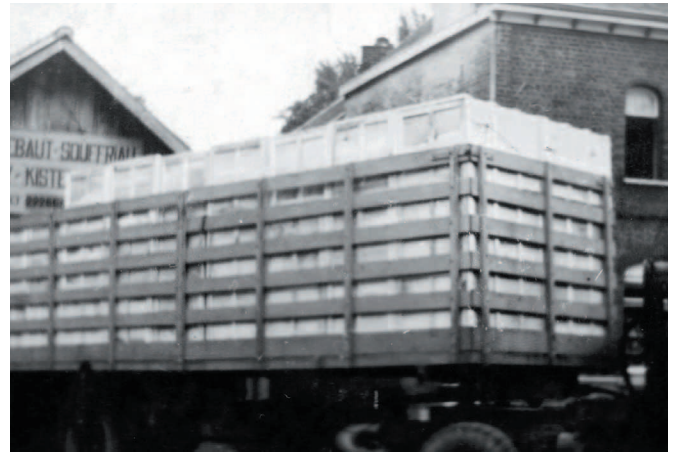
In plaats van het hout voor de fabricage van kisten te gaan aankopen in een zagerij leverde zijn zagerij nu zelf het materiaal voor de kistenmakerij. De Fruitcentrales van Sint Truiden en Sint Katelijne Waver, de brouwerij Zeeberg, Colruyt en verschillende fruitmarchands (o.a. "Pietje Loe" Domien Goubert en vader Michiels Theofiel senior waren er vaste klanten.)

Hij huurde de mankracht in van o.a. Omer Van Der Schueren uit "De Raap" op Terlinden als "oesjeman" om uit de kluiten gewassen bomen met zijn oesje (mallejan - boom- ezel) naar zijn zagerij te brengen om ze daar tot balken en planken te verzagen, te stapelen en te laten drogen tot ze gebruiksklaar waren.

Inhoudiging Ankerstraat

1. Jeanne Callebaut,
2. Mariette Callebaut,
3. Linda Troch,
4. Anne-Marie Van Gysegem,
5. ?
6. Frans Callebaut, schepen OW,
7. Miel Deleu,
8. Albert De Gendt, burgemeester,
9. Jacques Noël, 9a- Piet Vorstermans,
10. Petrus Van der Hoeven, schepen,
11. Gaston Roelandt, gemeentesecretaris,
12. Harry Guns,
13. Romain Van Gysegem,
- 13a. Romain Van Vaerenbergh, latere burgemeester,
14. Bernard Vocaet, schepen

Later maakte de "oesjeman" plaats voor een tractor met hefkranaan.

Op een bepaald moment werkten er niet minder dan 36 mensen voor het bedrijf: meestergasten, zagers, schorsers, handlangers, kisten-makers/maaksters en chauffeurs vooral uit Atom maar ook uit Kerksken, Nieuwerkerken, Iddergem en Okegem.

Op het vrijgekomen perceel liet hij naast zijn zagerij ook zijn nieuwe woning bouwen waarop later zijn zoon Kamiel de zijne er naast liet bouwen.

Frans Callebaut was ook heel actief in de lokale politiek en was jarenlang aanvankelijk alleen gemeenteraadslid maar

later ook schepen. Zo was de aanleg van de Ankerstraat één van de realisaties waaraan hij een groot aandeel had.

Toen in 1961 de plastic kratten hun intrede deden was de kistenmakerij en de zagerij geen lang leven meer beschoren en in 1965 werd het terrein de locatie van de bouwmaterialen Van Gysegem van dochter Mariette, gehuwd met Frans Van Gysegem.

Tekst: L. Pots
Foto's: Jeanne Callebaut

Belangrijke dorpsgenoten - Norbert Daem (Terjoden)

Enkele huwelijksfoto's, ontdekt in ons archief, zijn de aanleiding om de figuur van Dokter Norbert Daem te belichten.

Hij werd geboren op 2 januari 1910 in de Dreefstraat op het 'hof te Lokeren', gelegen op de grens met buurgemeente Nieuwerkerken. Eertijds noemde men de huidige Dreefstraat Hof te Lokerenstraat. Zijn ouders waren Joseph Daem, eveneens huisarts en Barbara Van Wesemael.

Het geboortehuis van de dokter, Hof te Lokeren in de Dreefstraat, is een eeuwenoude omwalde hoeve die reeds werd vermeld in 1461 ('*achter't Hof van Lokeren*') (1). In het Primitief kadaster 1806-1815 staat Mathieu de Ruddere de

ter Lokeren (begin 19e eeuw burgemeester van Heldergerm, Haaltert en Kerksken) eveneens vermeld als bewoner (2-3).

Na de lagere school ging Norbert naar het Sint-Jozefcollege te Aalst en nadien naar de Katholieke Universiteit Leuven waar hij geneeskunde studeerde. Naast zijn huisartspraktijk specialiseerde hij zich in de dermatologie. Zijn jeugd en studieperiode bracht hij door in Nieuwerkerken.

Hij huwde in 1939 in Welle met Yvonne De Cooman en verbleef in Nieuwerkerken. In 1946 vestigde hij zich op Terjoden (Geraardsbergse Steenweg) als huisarts.

Dokter Daem was naast zijn job als huisarts een bezige bij, zowel op politiek, sociaal, cultureel en sportief vlak. In Nieuwerkerken stichtte hij in 1932 het Davidsfonds en van 1939 tot 1946 was hij er gemeenteraadslid voor het kartel Katholieken -VNV (4).

In Terjoden werd hij voorzitter van de voetbalclub SK Terjoden en voorzitter van de Koninklijke Wielierclub. Hij werd voorzitter van de Kerkraad en voorzitter van het Feestcomité dat er voor zorgde dat er in 1956 een mooi H. Hartbeeld geplaatst werd van beeldhouwer Marc De Bruyn, dit wegens 50 jaar H. Hartparochie Terjoden.

Dr. N. Daem met Fred De Bruyne

Dr. Daem (zittend in het midden) met de bestuursploeg van de wielierclub.

Dokter Daem was een zeer gekende en gewaardeerde persoonlijkheid en een uitstekend geneesheer. Hij overleed in Aalst op 2 mei 1996.

Op zijn bidprentje lezen wij:

*'Hij was een dokter naar Gods Hart,
een warm mens te midden mensen,
hij deelde vreugde, deelde smart,
en peilde ieders nood en wensen.
Hij was begaan met groot en klein
en hoeveel schoons blijft ongeweten?
Hierboven zal hij welkom zijn,
Terjoden zal zijn dokter nooit vergeten.'*

De redactie

Dank aan Fredy De Schrijver, Nieuwerkerken

1- Land van Aalst, 1951, nr. 3. Meer hierover in een volgend nummer.

2- André Braet, Primitief Archief Erembodegem

3- De Warande, HKH, 2022, nr.1, blz. 22

4- Liniaal, Nieuwerkerken, jg. XIX, nr. 4 en jg. XXXIII, nr. 2

Kerckxken 1927 - De bib 'weggemuisd'

De eerste bibliotheek te Kerckxken in de jaren twintig van vorig eeuw was een initiatief van pastoor Baert en Jozef Temmerman. In 1927 was er enig tumult hieromtrent. In het *Volksblad* van 27 februari 1927 lezen wij een interessant verhaal over 'een verhuis van de boekerij' te Kerckxken (1). Het was het eerste prozastuk van een nieuwbakken correspondent van het *Christelijk, Vlaamsch en Volksgezind weekblad*.

*Vlaming, Volksblad U veel zal leeren
Neem 't allebei, 't is me al goed
Of vraagt deze die gij hebben moet
D'een brengt u 't nieuws van land en zee
d'ander ook dat van Kerckxken mee!*

KLUCHTLIED

ZANGWIJZE : PIET EN LEEN.

1^e COUPLET

Wie kende niet de Bibliotheek
Gesticht van over jaren
't Was d'eenigste in onze streek
Tot roem der Kerckxkenaren.
Tot lof en eer van wie ze schiep
En hen geen moeite spaarde
Op korten tijd in 't leven riep
Een markt van boeken gaarde.

REFREIN :

Elk weet welk een nut dat dit werk verrichtte
En met welk een vreugd las ons jonge jeugd.

2^e COUPLET :

Onlangs stond op 't onverwacht
In een gazet te lezen
Dat er bij 't vallen van den nacht
Het ergste was geplegen
Dat gansch de boedel was verhuisd
Registers, kas en boeken
Dat alles hier was weggemuisd
Waar gingen ze nu zoeken.

REFREIN :

Wie weet zijn z'er niet mee als ons domme boeren
Als 't een Huwelijksfeestje is ook mee bij Menneken Pis

3^e COUPLET :

Na langen tijd gezocht in 't rond
Kon men ze niet ontdekken
Tot eene poort die open stond
Hun aandacht kwam te wekken
En vonden zij dat wel verdacht
Waarom bij klaren dage
't Bevel van eene strenge wacht
Daar niemand binnen mag.

REFREIN :

Uit nieuwsgierigheid gingen zij eens loeren
En konden met fatsoen, hun inspectie doen.

4^e COUPLET :

Achter een muur van ^{veel} ~~die~~ en glas
Tusschen toman, bak en vaten
Daar stond de edele boekenkas
Bevuild en gansch verlaten
Maar onze mannen fiink en sterk
Kloekmoedig van karakter
Waren er selfs aan het werk
Maar welk gedruisch daarachter.

REFREIN :

En op 1... 2... 3..., hoort eens wat gerommel
Wel, wel, wat groot lawijd rond de boekerij.

5^e COUPLET :

Men hoorde daar van anders niet
Dan van dieven en bandieten
Van 't slecht vooruitzicht in 't verschiet
En zelf van rechten te genieten
Wat ! stelen in den klaren dag
Ieder kwam afgeloopen
Grooten en kleinen 't was daar al
Dat zullen zij duur bekoopen.

REFREIN :

Vrees niet gardiens, 't zijn maar grappenmakers
't Zijn de mannen van 't vermaak,
Die kennen goed hun taak.

6^e COUPLET :

Met een getal van acht of tien
Onverschillig aan dit plagen
Om ieder boekje na te zien
En zorgvuldig weg te dragen
En dan op een'kar gelaan
Getrokken door onze helden
Zoo reden zij fier langs de baan
Zonder lawijd of scheiden.

REFREIN :

Met de blijdschap op 't gelaat
Zag men de stoet passeeren
Omdat onze kas, weerom in vrijheid was.

9

*'t Volgende is van een splinternieuwen correspondent,
eenen die verstand heeft van dichten.
Hij belooft ons op tijd en stond een staaltje
van zijner 'rijmconste'.
Laat maar komen: al wat den volke goed is, is welkom!'*

Dan volgt het dichterlijk relaas van de correspondent, dat handelt over de mysterieuze verhuis van de bibliotheek.

*De bibliotheek is nu verhuisd,
met boek en al er uit gemuisd
Hoe zulk raar dingen is geschied,
en weten er velen niet.
't Was vrijdag van verleden week,
de avond viel, het daglicht week.
Toen 'k onbedacht en zonder zin,
eens toerde langs de Dorpsstraat in.
Daar zag ik schimmen fluisterend stil,
en 'k dacht: wat is er nu op til.
Spioenen ook hielden de wacht,
zoals het in den kiesstrijd placht.
Dan almeteent de poort ontsluit,
en 'k zie ze komen met hun buit.
Hun armen vol, al knikkebeenend,
elkander hulp en bijstand leenend.
Zoo gingen ze almaar over en weer,
met heele pakken, keer op keer.
Poort in, poort uit, net hazewinden,
die loopen om een prooi te vinden.
Al boeken uit ons boekenrij,
door menigeen zoo mild en blij,
den volke tot lektuur geschonken.
Waar gaan ze daar nu weer mee pronken?
zei ik tot me zelve, en voorwaar.
al was 't nu donker, 'k zag toch klaar,
hoe hier met opzet werd volbracht,
Een streek vol sluw, maar onbedacht.
Want, vrienden zij die schuwen 't licht,
miskennen veelal ook hun plicht.
Maar wie recht in zijne schoenen gaat,
en vreest nog dag, noch licht op straat.*

Het mag gezegd, dit gebeuren deed heel wat stof opwaaien. Er waren pro's en contra's. Voor de enen was het diefstal, voor de anderen een normale terugname. Enige tijd nadien werd er een spraakmakend kluchtlied (2) verspreid in het dorp over de bibliotheek en over het niet-alledaagse gebeuren. Wij hebben niet kunnen achterhalen of het lied veel gezongen werd door de Kerkskenaren.

De redactie

1- Joris De Kegel /Willy De Loose, 'Kerksken de wereld in een dorp', HKH, 1999, blz. 406

2- Archief HKH

DAVIDSFONDS
HAALTERN 90

Zaterdag 15 oktober 2022 om 19 uur

De Spot

Molenstraat 17 Denderhoutem

Kamerorkest Musica con Gioia

Gratis inkom maar reserveren via:
Davidsfonds@haaltert.net

Het kamerorkest "Musica con Gioia" werd in september 1999 opgericht. De naam is moeilijk uit te spreken, maar wel goed gekozen, wij maken namelijk héél graag muziek. Het orkest bestaat uit een strijkers- en een houtblazers-groep. Onder leiding van Werner De Bleser werd het orkestrepertoire flink uitgebreid. Het orkest speelt een mix van bekende en minder bekende klassieke muziek maar ook muziek uit films en musicals.

Ze gaven concerten en speelden in de Singel, De Schorre Klassiek. Ze musicerden aperitiefconcerten, een Passieconcert, het Kerstverhaal, Les Misérables...

DAVIDSFONDS Haaltert 90 jaar!

In 1932 voerde de jonge afdeling Haaltert een toneelstuk op en sindsdien volgden jaar na jaar talrijke evenementen.

Daar waren schitterende gebeurtenissen bij en meerdere bekende mensen werden uitgenodigd voor een voordracht of een optreden. Tientallen bestuursleden bleven zich inzetten voor wat ook nu nog steeds de drijfveer is: ook plaatselijk een beetje cultuur aan bod laten komen. Dit jubileum is geen sluitstuk maar een viering van 90 jaar werking en een springplank naar een eeuwfeest.

Waar is de tijd?

Haaltert beeldig en beeldrijk

Wij schrijven 1994.

Tot dan bestond het kunstpatrimonium van de gemeente Haaltert uit een beperkt aantal schilderijen van lokale kunstenaars, die in één of ander kamer bewaard werden. Enkel een bas-reliëf in witte zandsteen sierde de zijgevel van de sporthal te Denderhoutem.

Sporthal - Marc De Bruyn

Op gebied van monumentale kunst echter was er in de Haaltertse deelgemeenten geen enkel beeld te vinden. Hier gaapte een grote leegte.

Dat kon beter!

Nieuwe gezichten in het beleid brachten snel frisse initiatieven en nieuwe invalshoeken in de politiek.

Het was al opgevallen dat zowel in binnen- als buitenland monumentale kunst heel dikwijls onlosmakelijk verbonden was met het publieke domein, met zowel grote kunstprojecten in het straatbeeld (bv. Ecuador), als met heel veel kleine monumentjes en beeldjes, die dikwijls een link gaven naar het verleden van de lokale gemeenschap (bv. Nederland).

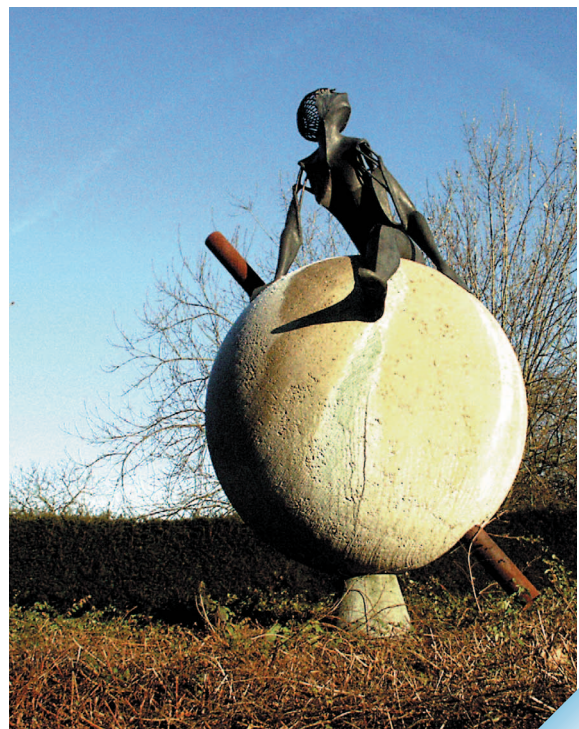
Er was onmiddellijk een vlotte samenwerking met de dienst cultuur en er werd gebrainstormd dat het een lieve lust was. Een idee was geboren en er werd werk van gemaakt.

Een eerste project dat op korte termijn kon gerealiseerd worden, was het subsidiedossier voor het Jeugdcentrum (ingehuldigd in 1993). Hier werd een kunstwerk voor binnen- én buiten voorzien.

Het dossier werd van onder het stof gehaald: een wedstrijd werd uitgeschreven en zo vond "de kleine prinses" in 1997

haar plaats vóór het Jeugdcentrum 'de Kouter'. Dit betekenisvolle beeld was van de hand van laureaat Bart Bogaert, beeldend kunstenaar uit Denderhoutem.

Voor binnen werd een modernistisch kunstwerk gekozen van Marc Ghijssels (Denderhoutem), een compilatie van CD-hoesjes.

De kleine prinses

Dit zou geen eenmalig feit blijven, want de tijd leek rijp om de neuzen in dezelfde richting te krijgen.

De dienst Cultuur werkte een voorstel uit om 500.000 Bef (€ 12.500) in de begroting te voorzien en het toenmalige schepencollege zag het wel zitten om het openbaar domein ook met kunst te verfraaien en indien het lukte, dit regelmatig te herhalen.

De beeldentrein was vertrokken. Onze inschrijving voor de wedstrijd "Een thuis voor een beeld" werd een gigantisch succes.

Deze wedstrijd van Radio 2 en de Provincie Oost-Vlaanderen, het was pas de derde editie, werd onder leiding van Paul Ghijssels en gevolgd door een dolenthousiaste bevolking overtuigend gewonnen en bracht "de zwerver" in het Warandepark. Leo Copers, de maker, noemde zijn kunstwerk hermafrodit, maar voor Haaltert blijft het toch een beetje "de zwerver" die zijn sokkel definitief hier heeft neergepoot.

Een andere meevaller was dat bij de inhuldiging van het gloednieuwe administratieve centrum het beeld van de **kantwerkster**, een brons van Mae Claerhout, niet moest betaald worden door de gemeentekas, maar geschonken werd door mecenas Willy Michiels.

De kantwerkster

Haaltert had dus reeds drie beelden en daarenboven nog altijd de 500.000 Bef (€ 12.500) beschikbaar in kas.

Wat nu?

Slimme jongens daar in Denderhoutem. Willy Provost zaliger en de zijnen hadden maar een half woord nodig om de centjes naar Denderhoutem te halen en hun Driekoningenbeeld op een grandioze manier te installeren.

Dit monumentale bronzen beeld van Patrick Van Craenenbroeck bevat op een weergalozige wijze alle kenmerken van de typisch Atomse **Driekoningen** (de gekroonde hoofden, de open deur, de kinderstoet en de sterrenworp). Zelfs de gezichtsuitdrukkingen verraden duidelijk het nachtelijk vertier en/of plezier. Festiviteiten alom in Atom. Daar stond de Feestraad wel borg voor. Intussen deed het Edecomitee ook zijn duit in het zakje en had een borstbeeld van **Priester Daens** aangekocht, een werk in blauwe hardsteen van Bavo Pausenberger.

De zwerver

Driekoningen

De gemeente zorgde voor een prachtige sokkel op het gelijknamige plein en VAB-VTB verleende zijn medewerking bij de stijlvolle inhuldiging.

bronzen sculptuur van Herman De Somer uit het naburige Vlekkem, in hun armen sloten en dit met een waar volksfeest, te vergelijken met de festiviteiten in Haaltert en Denderhoutem een paar jaren voordien.

De jeneverdrinker

En Heldergem ? hoor ik U denken. Natuurlijk kon deze deelgemeente, met zijn typisch verleden van de seizoenarbeiders, die jaarlijks de campagne in Frankrijk deden, niet achterblijven.

Priester Daens

Hoe kon het anders... ook Kerksken roerde zich. Het jaar 2000 was niet alleen het millenniumjaar maar ook het jaar dat de inwoners van Kerksken hun jeneverdrinker, een

De fransman

Burgemeester Valentine Tas, voelde zich zo verbonden met 'haar' Heldergerm dat zij het beeld van "de fransman" en gemaakt door Herman De Somer persoonlijk schonk aan de lokale gemeenschap.

En het moet gezegd, ook in Heldergerm heeft dit heel wat in beweging gezet. Het sympathieke dorp bewees dat het ook nog meetelde, het HOC (nu de Kompanie) is het levende bewijs.

Intussen was deze "Beeldenstorm" niet ongemerkt voorbij gegaan. In 2004 verscheen er een verzamelwerk van 'Heemkunde Vlaanderen' met als titel "Beelden in de straat, zij vertellen hun verhaal", geschreven door Lut Bavay (Erpe-Mere) en dorpsgenote Annelies Van Den Bruele. In deze mooie publicatie is Haaltert reeds met zes beelden vertegenwoordigd.

Kers op de taart was echter dat "Haaltert en zijn deelgemeenten" in de eerste toeristische uitgave van Toerisme Oost-Vlaanderen, bestempeld werd als "de beeldige en beeldrijke gemeente" in onze provincie. Dit was goud. Het toenmalige bestuur beschouwde dit gegeven als iets waar iedereen kon achter staan, ongeacht of je van Haaltert, Denderhoutem, Kerksken of Heldergerm kwam (oeps, Terjoden niet vergeten), gezien deze quote betrekking had op de verschillende aspecten van onze mooie deelgemeenten. In deze slogan kon iedereen zich terugvinden, er was voor elk wat wils, of het nu kunst, cultuur of natuur was, wandelen of fietsen.

Het was nu aan het Lokaal Bestuur, de verenigingen én de bevolking om deze mooie slogan te ontwikkelen en te versterken en initiatieven te nemen om het beeldige en beeldrij-

ke Haaltert op de kaart te zetten zodat iedereen, uit welke deelgemeente ook, zich kon terugvinden in de beelden en fier zou zijn op zijn of haar gemeente.

De beeldentrein was niet alleen vertrokken, hij was zelfs al een paar stations in volle snelheid gepasseerd. Alles werd in het werk gesteld om het beeldige en beeldrijke karakter van Haaltert te versterken.

Er werd een logo ontwikkeld. "Haaltert beeldig en beeldrijk", dat zou iedereen geweten hebben.

Allerlei initiatieven werden genomen. Opportuniteiten werden gezocht.

Bij de jaarlijkse cultuuruitstap van de Cultuurraad naar Hasselt, werd een deel van het fietsmonument voor een prikje van de stad gekocht. Ginds stond het symbool voor het modemuseum en het WK wielrennen in Zolder. Nu prijkt het aan de sporthal en fungeert als startpunt van ons Mountainbike-netwerk.

Zo werd ter gelegenheid van de inhuldiging van het nieuwe dorpscentrum van Haaltert, een afgedankte collectorput omgevormd tot een kunstwerk met alle namen van de medewerkers erop.

BV's of BH's avant la lettre werden herdacht, want niet alleen Priester Daens in Ede, maar ook het borstbeeld van Advocaat de Backer, een notoir Daensist, vond ter hoogte van zijn geboortehuis zijn definitieve stek in de Lebeke.

Bij de in gebruikname van openbare gebouwen onthulde men weer een beeld, verwijzend naar de functie van de des-

Advocaat de Backer

betreffende locatie. Denken we aan de “Kinderdroom” vóór de Pagadder in Haaltert en de “Cello” aan de vernieuwde academie in Denderhoutem, twee mooie werken van Jan Clement.

Kinderdroom

Cello

*Wordt vervolgd.
Wim Allaer*

DE WERELD VAN GISTEREN

De Spar-winkel

*Justine (achteraan) en Maria in hun winkel
(verzameling Cyriel De Meyer- Nicole Roelandt)*

Het was even slikken toen ik de officiële bekendmaking las op het gele aanplakbord: de aanvraag tot sloop en het optrekken van een appartementsgebouw op de vrijgemaakte grond van De Spar, winkeltje uit mijn jeugd. Eeuwen geleden geopend halverwege de Achterstraat in Haaltert en eeuwenlang bewoond en uitgebaat door de ongehuwde gezusters Maria en Justine De Meyer. De Spar was natuurlijk niet het enige buurtwinkeltje uit een era toen de aarde nog plat was. In dit eigenste blad las ik over ex-Nelens Zjef beenhouwerij en het ex-smoelentrekkerwinkeltje Trek-Maria in Denderhoutem. Deze laatste werd zelfs opgedirkt met een Pleintje. De Spargezusters De Meyer verdienen een standbeeld. Zowat dagelijks kwam ik voorbij hun winkeltje zonder uithangbord, neonverlichting was een vloek. Waar zou dat voor nodig zijn geweest? Klanten wisten wat in de rekken stond en dan is reclame overbodig. Ik fietste ('Kijk moeder! Zonder handen!') de sterk hellende straat af of lanterfantte erlangs. Het Sparwinkeltje maakte integraal deel uit van het straatbeeld.

Als snotneus herinner ik me vooral de vergeelde snoeptafel, rechts bij het binnenkomen. Met ons zondagsgeld (1 of 2 frank, of nog iets minder) stapten we welgezend de trapjes op. Het belgerinkel klonk als engelengezang in onze oortjes. Uit de keuken of de woonkamer kwam Maria, of Justine, of allebei, meestal elkaar in de weg lopend aangesloft. Hun permanent gecoeffeerde hoofdjes kwamen nauwelijks boven de toonbank uit. Keurig, vriendelijk en geduldig leken ze de tijd op zak te hebben. Eén van hen ging met een stille glimlach achter de tafel staan met het glazen bovenblad waaronder al dat lekkers ons lag aan te gapen. Een kwelling, een suikerzonde voor een kinderhart en -tandjes. Wij discussieerden, overlegden, wezen aan, schuddebolden, knikten. Toen de onomkeerbare beslissing gevallen was, opende Maria of Justine de grot van Ali Baba: de geur van zuur- en toverbollen, zwarte rekkers, hosties in eetbaar papier met een tongprikkelend zuur binnenin, 'oud meetjesvlees' in wit en roze, kromgetrokken kalis'naat, smakeloze en kurkdroge onzeliëvrouwtjes, kleurige sjiëken, een puntzak met gebroken koeken die de versheidslimiet hadden overschreden en met wat geluk onderin een verrassing herbergde (een plastic balletje of pruts-

figuurtje, een kleverig stampertje, een karamel die uren aan je gehemelte plakte, niemendalletjes voor een gauw gevulde kinderhand). Toen legden we onze schrale kwartjes, halve of hele frankskes op het met onze klamme vingertoppen besmeurde glas, keken toe hoe Maria of Justine ze natelden, oppikten en in de kassalade deponeerden. Het negermannetje op de toonbank knikte bedeesd tussen de andere koopwaar in, ook al hadden we geen sikkepit in het gleufje gestoken. Toen ik wat groter was, beval moeder me om wat boter of koffie in 'De Spar' te halen. Geen merkenconcurrentie, geen gedoe qua grootte of verpakking. 'Goei boter' of 'voor de boterham', koffiebonen om thuis te malen met het weerbarstige, houten molentje tussen de knieën. Uit een metalen bus die Maria of Justine puffend op de toonbank plofte, schepten ze de gevraagde hoeveelheid in een zak op de baskuul. Het stak niet zo nauw, een koffieboon meer of minder. Op een verdoken schap stonden een paar flessen Elixir d'Anvers, waar moeder gek op was, wat Porto en jenever ('Geen van 30 graden, hé', riep vader, 'dat is regenwater!'). Later kocht ik, onder het sluiske oog van de Spar-zussen, sigaretten om de baard in de keel te krijgen en omdat het stoer stond, vooral in meisjesogen.

De eveneens ongehuwde zussen van vaderskant heetten ook Maria en Justine en voerden dezelfde familienaam. Het ene koppel ging door het leven als 'Maria-en-Justine-van-De-Spar', de andere werden zonder extra's bij hun voornaam genoemd. Op het kerkhof van Haaltert stond ik ooit bij het Spar-graf te mijmeren en te bidden voor hun zielenrust, in de veronderstelling dat het vaders zussen waren onder de zerk. Het mag hun goed bekomen zijn. De 'meisjes van De Spar' verdienen ook een weesgegroetje.

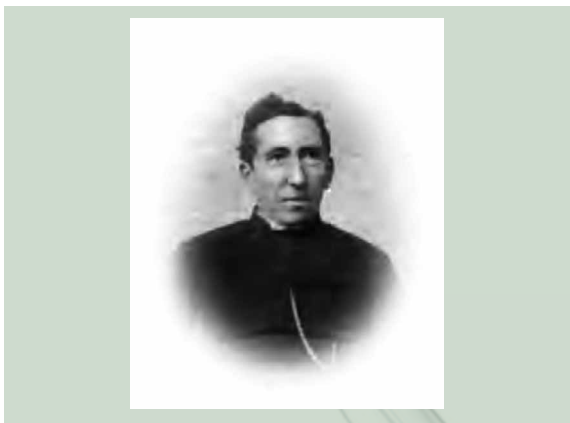
Afgelopen maanden kraakte het kramakkelige bouwsel onder het bulldozergeweld. Ik staarde meewarig over de kale plek waarop eens de glazen tafel stond, de koffie, de boter, het knikkebollende plaasteren zwarte mannetje. Het onkruid tierde welig, her en der lagen brokken steen en een vergeten dakpan. Vandaag staat er een joekel van een appartement alsof er nooit wat anders heeft gestaan.

Afscheid nemen is een vorm van troost, dacht ik, snoot mijn neus, wreef wat stof van mijn brilglazen en liep weemoedig de straat uit.

Norbert De Meyer

Schermoefeningen bij de aanstelling van een pastoor - Heldergem 1907

Na het overlijden van pastoor Bonner, actief van 1901 tot 1907, werd pastoor Isidoor Temmerman aangesteld als parochieherder te Heldergem. Deze priester werd geboren te Erembodegem op 1 maart 1858. Na zijn wijding werd hij onderpastoor in Elst, in Schorisse en in Gent in de parochies H. Hart en H. Coleta.

Pastoor Isidoor Temmerman

Traditiegetrouw gebeurde een aanstelling met kleurrijke stoet, jaarschriften aan de huizen, ontvangst op het gemeentehuis e.d. In Heldergem echter, als wij de kranten (1) mogen geloven, kreeg de festiviteit een speciale omkadering, die verbazing wekte bij de parochianen. Het feestprogramma vermeldde een 'Groot wapenfeest' verzorgd door de in 1895 opgerichte schermvereniging 'De Klauwaerts' uit Sint-Amansberg. Volgens de krant was de priester erevoorzitter van de vereniging.

Het programma vermeldde:

- Optreden der schermers
- Groet en oefeningen met floret
- Verschillige scherm partijen met kleinen stok en floret
- Fantasieoefeningen met grooten stok
- Scherm partijen met floret en grooten stok

- Oefeningen en groet met sabel
- Scherm partijen met rapier en strijddegen
- Oefeningen met den kleinen stok
- Verschillige scherm partijen met sabel
- Bajonetschermen en apotheose

Het gemeentebestuur en vooral burgemeester De Swaef (2) hebben niets onverlet gelaten om er een groot feest van te maken. Ook de Haaltertse fanfare 'De jonge kunstminnaars' werd uitgenodigd.

's Avonds mocht uiteraard het klassieke vuurwerk niet ontbreken. Een week later gaf de krant een verslag van de geslaagde viering.

'Zondag was onze gemeente volop in feest. De vlaggen wapperden bijna aan alle huizen. Het volk kwam langs alle kanten toegestroomd. Nooit heeft Heldergem meer volk gezien dan zondag.'

'Bravo! Eerwaarde Heer Pastoor, uwe mannen zijn meester in hun vak. De oefeningen zijn zeer wel uitgevoerd geweest, vooral het schermen, onder de kundige en meesterlijke leiding van den Heer Charles Heinderick heeft bij ieder bewondering verwekt!'

Helaas, het apostolaat van de nieuwe pastoor was van korte duur. Amper 10 maanden later overleed de priester vrij onverwachts op 8 mei 1908 op de leeftijd van 50 jaar.

In het nummer 4, jg 2000 staat de afscheidsrede die burgemeester Jan Baptist De Swaef uitsprak op de uitvaart. Hij eindigde met de woorden: *'Vaartwel, indien wij hier niet meer samen verenigd zijn om uwe lessen en vermaningen te aanhooren, dan toch verhopende wij eens met U den nieuwen lofzang in het Hemels Sion aan te heffen. Vaartwel dat de engelen U dragen in het Hemels Paradijs. Vaartwel rust in vrede.'*

De redactie

1- SAA- De Volksstem, 14, 21 en 28 september 1907

2- Jan Baptist De Swaef was burgemeester in Heldergem van 1895 tot 1912

UFO Bezoek te Haaltert?

© Tommy Borms

Dit is niet wat je zou verwachten als artikel in een tijdschrift dat meestal gaat over Heemkunde.

Deze keer gaan we geen honderden jaren terug, maar wel naar 2007.

Dat buitenaardse wezens of flauwe grappenmakers steeds wachten tot de zomerperiode heeft te maken met het feit, dat er op dat moment gewassen zoals koren of maïs vol-groeid zijn. Ze kunnen er dan naar hartenlust graancirkels laten verschijnen.

Dit gebeurde een paar maal op verschillende plaatsen in onze regio. Het begon in de deelgemeente Haaltert, daar verschenen de graancirkels in Mussenzele, op vrijdag 15 juni 2007. Enkele buurtbewoners waren verrast over het verschijnsel in een korenveld. 'Niemand zag iets speciaals' vertelde een buurman Tony De Pelsmaeker.

Volgens experts zou de graancirkel niet afkomstig zijn van UFO's. Hoe komen ze daar is dan wel de vraag!

In het graanveld waren drie cirkels getrokken met in het midden een ronde figuur. Het graan is op ongeveer één meter breedte platgewalst, waardoor er gangen ontstaan zijn.

André Perreman, eigenaar van het graanveld reageerde gelaten. 'Een gedeelte van het graanveld is wel vernietigd, maar wie is verantwoordelijk?' vroeg hij zich af. Het korenveld werd gemaaid met een ietwat tegenvallende oogst en zo verdween de graancirkel.

Ook in Denderhoutem verschenen de mysterieuze graancirkels. Het ging hier om de grootste graancirkels die ooit in ons land gezien werden en ze hadden dan ook veel bekijks.

Tommy Borms, een specialist in de materie, verklaarde dat de graanstengels gebogen zijn op de knoop en dit kon onmogelijk mechanisch gebeurd zijn.

Even later ontdekte men eveneens een graancirkel in Kerksken in de Terwarentstraat.

Wat er ook van zij: het was een attractie in Haaltert, het verschijnsel haalde zelfs de nationale pers, maar was geen pretje voor de getroffen boer.

Mocht u na een cafébezoek toch nog ooit een UFO zien, dan kan je steeds terecht met je verhaal bij de HKH.

Marc Stalpaert

Bronnen

- *De Standaard*, 15-06-2007

- *Verantwoord Tijdverlies*, 15-06-2007.

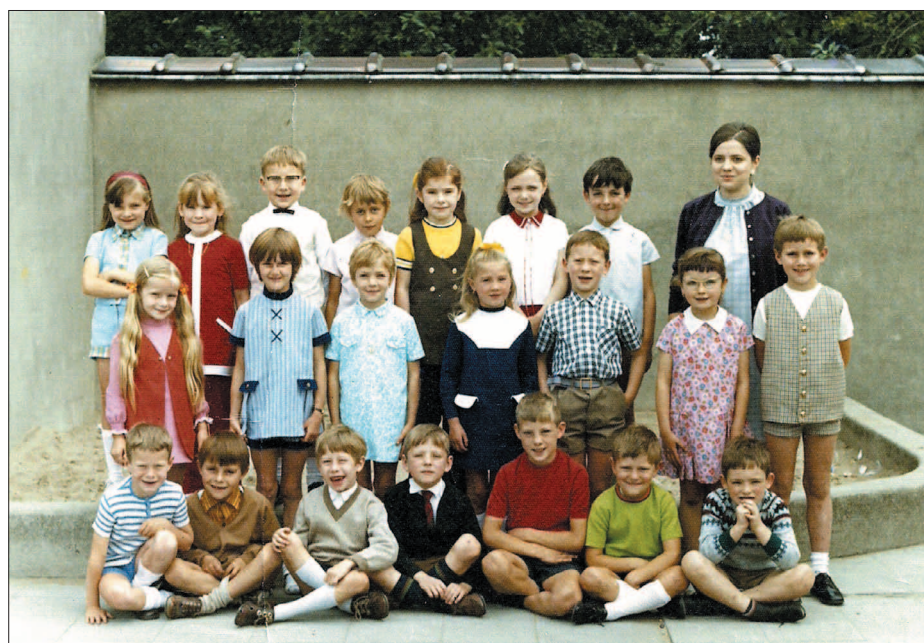
- *Haaltert Blogt*, 20-09-2007

Herinneringen lagere school Ekent

Van Lorraine Fonck, ex-leerkracht in de Lagere school in Ekent ontvingen wij een aantal klasfoto's met identificatie van de leerlingen, waarvoor dank.

Wij willen die graag publiceren in dit en in volgende nummers van ons tijdschrift.

Lorraine studeerde af in 1966 en na een aantal interims in Ede-Haaltert, Welle en Ninove werd zij in 1967 aangesteld als vaste leerkracht in Ekent. Zij bleef er gans haar loopbaan (34 jaar) tot 2001. In die periode kende zij verscheidene directies, o.a. de Eerwaarde Zusters Genoveva, Cyrilla, Placide, Aldegone, Trees, Greta en de directeurs Omer Van Cromphaut en Gilbert Raes.

Schooljaar 1970-71

zittend: Johan De Meerleer, Marc Mooock, Stefaan Fermon, Hugo Scheerlinck, Marc Mertens, Ivan Arijs, Guy Arijs.

Midden: Kathleen Scheerlinck, Carine Raes, Carine Van den Eeckhoudt, Carine Van Vaerenbergh, Patrick De Prez, Kathleen Heyvaert, Patrick De Bolle.

Achteraan: Lesley Callebaut, Annemie Baetens, Harry Mallefroy, Danielle Doolaege, Ann De Backer, Carine Van Aerde, Chris Van de Velde.

Schooljaar 1976-77

zittend: Sandra Scheerlinck, Kurt Meert, Hans Roelandt, Joost De Kegel, Koen Braem, Michel De Saedeleer.

Midden: Els Lievens, Annick Mallefroy, Pasa Van Meenen, Annemie Gheeraerts, Nora Matthijs, Manuel Van der Helst.

Achteraan: Chris Lauwereys, Erika Stockman, Dary Brijs.

Krantencommentaren over de kermissen te Haaltert - 1904

In 'De Dendergalm' van 17 april 1904 kregen 'de roode politiekers' ervan langs naar aanleiding van de buurtkermis (1) in 't Eiland en er waren 'blikkenkanonnen, (2) peperkoekplanken en veel volk'. Zelfs een Aalsterse socialistische fanfare was aanwezig om propaganda te maken voor hunne kandidaten en voor 'hunne politieke winkel'. Blijkbaar kwam één hunner 'bepaalde kandidaten' uit dit landelijk gehucht, waar slechts enkele boerderijen stonden (3). Deze maal mochten de liberalen het ontgelden, want zij waren 'de rijken, de geldzakken, de uitbuiters en dieven'.

De plaatselijke kandidaat 'de roodboer heeft het serieus op en sprak ernstig, als ik gekozen ben doe ik hier seffens eene andere kassei leggen'. De verslaggever noemt hem 'boer Walsken' en volgens hem heeft hij 'de grootspraak der albelovers nageleerd'. Hij is ook even een kijkje gaan nemen naar de akkers van de boer en dacht dat hij modelvelden zou zien, maar 'de akkers schenen me een proefveld van plantentelegrafie, met talrijke witte draden in en peeën van alle soorten, misschien een liefhebberij?'. Hij besluit: 't Is ook mogelijk dat die boer-socialist wacht dat de socialisten met hun muziek komen om er het onkruid uit te blazen en de vergeten rapen in de kribbe't halen der staatskoeien'.

In dezelfde krant van 11 september 1904 beschreef een verslaggever onze 'grote' kermis. Hij schreef: 'De kermis is rustig voorbijgegaan voor de groote, ja de overgroote meerderheid der menschen van Haaltert, van de Topmolen tot op 't Eiland, van Ten Eede tot den Boekent, op 't Dorp en overal was er leute en plezier'. Er waren wel een drietal vechtpartijen, die 'gewoonlijk verwekt worden door dezelfde janfoeters voor wie het geene kermis is als ze niet gevochten hebben.

De Haaltenaars zijn bijna allemaal vroolijke lieden, die gaarne lachen, zingen en springen. Al is 't op den Eeckent stil, zeer stil geweest, elders heeft men duchtig gekermist, al is er door 't gemeentebestuur weinig of niets gedaan!' De auteur van de liberale krant kon het niet laten de katholieke gemeenteraadsleden een veeg uit de pan te geven. Hij vroeg zich af 'wat is er gedaan met het geld, dat voor de kermisfeesten dienen moest? Heeft het muziek daar festival mee gevierd, hebben de muzikanten 't beschikbare geld verblazen? Wij geloven het niet'. Moest er geene kermis zijn dan naar de goesting der groote meerderheid van den gemeenteraad, 't zou armoe taroef zijn, want die meerderheid is eene collectie kribbenbijters die den eersten prijs zouden behalen in een kampstrijd van mui-lentrekkerij en azijnpissierij. Gelukkig laten de Haalteraers zich aan al die zurigheid weinig gelegen. Zij hebben groot gelijk'.

De redactie

- 1- Eiland en Mussenzele organiseerden samen één buurtkermis.
- 2- Een oude verfspot met gaatje in de bodem, bevochtigd (veelal met speeksel) carbuur erin, deksel erop, enkele seconden gaatje stoppen met de vinger, lucifer eraan en knal, het deksel vloog eraf met het nodige lawaai. Hoe groter de pot hoe sterker de ontploffing, er werden zelfs melkkannen gebruikt! Deze (soms gevaarlijke) activiteit werd toegepast door de buurtjongens aan de woning van de bruidegom de avond vóór de bruiloft ('skitten veer de traars').
- 3- Is wel eigenaardig, aangezien er in die periode slechts twee lijsten waren in onze gemeente, Katholieken en Liberalen.

Zo was het vroeger in Haaltert

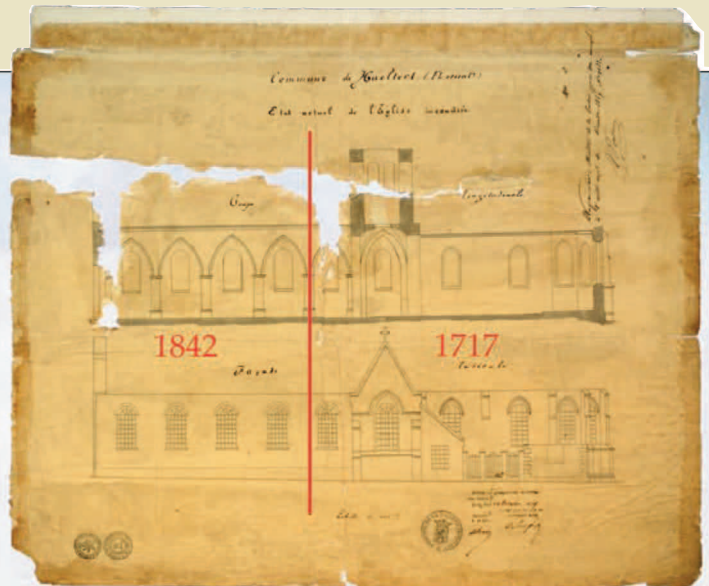
DE WA B A N D E

Denderhoutem - Haaltert - Heldergerm - Kerksken - Terjoden - Denderhoutem - Haaltert

Haaltert – Vroege Sint-Gorikskerk

9 februari 1869

Olieverf op doek, 47 x 37 cm, niet gesigneerd
Verzameling Rik De Schepper

